

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Preceptoriu[m] Nico. [de] Lira ordinis seraphici Francisci/
siue Expositio tripharia brevis vtil[is] in decalogu[m] legis
diuine**

Henricus <de Frimaria>

Nicolaus <de Lyra>

Colonie, 19.05.1495

Secundum Preceptum

urn:nbn:de:hbz:466:1-31207

SECVNDVS

ge est a me. Existis patet qualiter sit p̄fitendum
de transgressione huius p̄cepti. Et p̄mo de prima
expositōe. Si q̄d contra deū deliquisti corde aliq̄
p̄tra fidē sentiēdo v̄l tenēdo. Ore. aliq̄ p̄tra fides
dicendo v̄l veritatē doctrine fidei deridēdo siue
subsannādo. Opere. incātatōes exercēdo v̄l ex
ercētibus fidē adhibēdo dies egyptiacos et certas
lunatōes sup̄sticiose obseruando. verā fidē debi
liter tenēdo et eā p̄ vitalia opa nō exercēdo v̄l etiā
articulos fidei negligenter ad discēdo. ¶ Item
de secūda expositōe Si in aliq̄ bono creato spem
tuā posuisti Si p̄ nimiam sollicitudinē spes tuā a di
uina p̄uidētia subtraxisti. Aut si alios p̄bo v̄l ex
p̄lo a spe diuini adiutorij retraxisti. et p̄ spe eter
ne salutis et diuini suffragij nō orasti. s̄ potius p̄ sa
nitate v̄l vtilitate aliqua corporali. ¶ Item de
tertia expositione. Si aliquid v̄ltra deū dilexisti
vel etiam si actōnes tuas p̄cise in ei⁹ amorē v̄l ho
nozem nō ordinasti vel si vitā tuā exemplari sue
dilectōnis conformasti. et breuiter q̄cquid contra
charitatē deliquisti Et q̄b⁹ etiam patere p̄t q̄ ne
cessariū sit cuiuslibet ad discretū p̄fessorē recurrere.
p̄ quē de p̄dictis valeat informari plenarie.

SECVNDVS p̄ceptum. Nō assu
mes nomē dei tui i vanū Exo. 20. vbi s̄m
Augustinū phibet iuramentū friuolū et
etiā piurū. Vterq̄ em̄ et q̄ p̄ nullo iurat et q̄ false
iurat assumit nomē dei sui i vanū. Quia p̄m⁹ sine cā
noiat sūmā veritatē. Scōs autē p̄tenit eā p̄ iurā
do. Et hoc p̄ceptum tripl̄r exponit. ¶ Primo

PRECEPTA

de transgressione iuramenti vt sit sensus Nō assu-
mes nomē dei tui in vanū. execrabiler scz iuran-
do v'l etiā piurādo. Circa qđ sunt tria p ordines
declarāda. ¶ **P**rimū ē q̄liter z q̄b modis istud
pceptū male iurando violetur. ¶ **S**ecundū est
q̄ sunt attēdēda in hoc q̄ aliq̄s licite z sine pecca-
to possit iurare v'l iuramētū recipere. ¶ **T**ertio
vidēdum est que sunt illa p q̄ quis a peccato per-
iuri merito retrahatur. ¶ **P**ropter p̄mum scien-
dum ē q̄ nomē dei in vanūz assumitur male iurā-
do tripliciter. ¶ **P**rimo quidem iurando vane
et inutiliter z hoc fit diuinam veritatem sine cau-
sa nominādo z obtestādo. ¶ **S**ecundo iurando
doloze z fraudulenter. vt ī cōtractibus p̄mum
decipiendo z iurando rem tuā meliorē esse q̄ sit.
v'l plus p̄stare q̄ fecit. ¶ **T**ertio iurando teme-
rarie z pertinaciter. z iterum fit triplr. ¶ **P**rimo
execrabiler iurādo. vt cum aliq̄s iurat p viscera
dei v'l iestina v'l p pulmonē z huiusmodi. sicut
cōmuniter faciunt flāmingi. ¶ **S**ecūdo irreuerē-
ter iurando. vt cum quis sine causa iurat p quin-
q̄ vulnera christi. Hec em iuramenta q̄ntūcūq̄
sunt vera. sunt illicita. qz p̄mum sonat in dei blas-
phemiam eo q̄ aliquid deo ascribitur quod non
conuenit sue dignitati. secundum at sonat in dei
irreuerentiā quia magna est deo irreuerentia sua
vulnera preciosa in vanūz assumere. vnde nobis
tota salus effluxit. ideo si talia iuramenta ex deli-
beratōne fiant. sunt peccata mortalia. ¶ **P**rop-
ter quod in quibusdam locis talia iuramenta sic

sunt restricta. q̄ q̄cūq; deū talib; offendit/aurē vl
 digiti vl etiā q̄nq; linguā amittit. Si autē talia
 fiant ex cursu lingue z indeliberate sunt venialia
 sicut z p̄mū motus infidelitatis. ¶ Tercio per
 iurando scienter. z veritatē diuinaz p̄tinaciter cō
 tēnendo. z hoc etiā fm theologos z etiā iuristas
 p̄tingit quattuor modis Et in q̄libet eoz p̄iurū
 p̄mittit. ¶ Primo cū q̄s iurat sciēter falsuz z hoc
 est semp peccatū mortale/sec⁹ q̄ ignoranter hoc fa
 cit purās esse vez q̄d iurat. Et nō solū q̄ p̄iurat/h
 etiā ille q̄ disponit plena volūtate iurare/etiā an
 teq; piuret videt esse piurus cēsendus. qz de⁹ nō
 iudicat ex operibus h̄ ex cogitatōnibus vt. 22. q.
 vltima in decreto. Sciendū tñ q̄ p̄iurū solēniza
 tū z d̄liberatū est grauissimū peccatū Gl̄ p̄ tres
 digitos quos ponit sup sanctos libros p̄catur q̄
 corp⁹ et animā z tres siue famā ponit in potestate
 dyaboli. Deliberatū autē iuramētū h̄ nō solēniza
 tum si tñ furiose iuret z plene d̄liberet tūc ē p̄ctm̄
 mortale. Si autē hoc facit vl fiat solo cursu verbo
 rum nō solēnizatum nec d̄liberatum est peccatū
 veniale. ¶ Secundo mō dicit p̄iurium iuratio ī
 discreta siue dubia. vt cum quis iurat de quo du
 bitat an sit verum. z hoc si fiat ex d̄liberatōne et
 proposito. sic est peccatum mortale. z maxime q̄n̄
 est solēnizatum. Si autē fiat incaute et iocosa le
 uitate. sic est peccatum veniale. ¶ Tercio dicit
 tur peiurium iuramenti transgressio. aut igitur
 iuramētum est illicitū vt cum quis iurat nō dare
 elemosinam. z sic fit piurus ip̄o facto/z peccat nō

PRECEPTA

dando iurādo sed nō peccat cōtraveniēdo. **Q**z fm Iſidorū. 22. q. 4. **Q**d incaute vouisti nō faci
as impia est em̄ pmissio: q̄ scelere adimplet. ī ma
lis pmissis rescindēdē. z in turpi voto muta de
cretū. **A**ur ē licitū. vt cū q̄s iurat q̄ nolit ludere p
poculento vel estulento. z sic semper mortalit̄ pec
cat quotienscunq̄s ludit. **S**i autē quis iurat ele
mosinā dare vel ieiunare vel peregrinari: tunc si
transgreditur ex necessitate vel impotentia: a p̄u
no excusat. **S**i autē ex voluntate periurus efficit
extra de iure iurando. querelam. **¶** Quarto mo
do dicitur p̄iurium receptio iuramētī. **Q**ui enim iu
rat z periurare compellit: vterq̄s periur⁹ est vt pa
ret. 22. q. 5. ca. p̄mo. **Q**ui cōpulsus. **L**uius ratō
est. **Q**ui em̄ aliquē cōpellit a iurandū z scit eum
falsum iurare: vincit homicidā. qz iste occidit cor
pus: ille aīam: imo duas aīas scz illi⁹ q̄ falsus iu
rat z suā ipius qui recipit. **¶** Ut p̄z. 22. q. 5. capitu
lo. **Q**ui exigit. **¶** Propter scdm̄ sciendū est q̄ ad
hoc q̄ aliquis possit licite exigere vel iuramentū
recipere: considerandū est q̄ exigens iuramētum
aut est persona publica vtputa iudex. et ille non
peccat. quia tenetur ex ordine iuris iuramentum
recipere siue sit verū siue falsum. **A**ur est persona
p̄iuata: z tunc aut exigit ad obligationis confir
mationem: z hoc fit sine peccato. **A**ur ad veritatē
subuersionē. vt cū scit eū falsum iurare: z sic mor
taliter peccat. **A**ur ad dubitationis remotionē.
vt quando p̄ religioſa iuratur. z sic nō peccat iu
ramētū exigēs cū sit finis p̄rouersie. vt scribitur

L i

SECUNDUS

ad Hebreos. 7. Pōt et aliq̄s pbare inocētiā suā
iuramento d̄z sibi credi nisi Trūi possit p̄ testes cō/
vinci fide dignos. Ad h̄ aut̄ q̄ aliq̄s possit sine oī
p̄ctō iurare iuramentū recipere: tria req̄runt̄ ¶ Pri
mo v̄itas ex parte sciētie. ¶ Secōdo iudiciū. i. di/
cretio siue deliberatio ex parte rōnis. ¶ Tertio
iustitia ex pte rei iurā de. i. q̄ illd̄ qd̄ iurat̄ sit iustū z
licitū. Et p̄dicta tria s̄z Hieronimū dicunt̄ comē
tes iuramenti quia debent comitari quodlibz iura
mentum licitum put̄ notavit idēz Hiero. super
Jeremiā. et. 22. q. 2. Ad advertēdū ē q̄ iurā dū
h̄ abeat hos comites v̄itatē iudiciū atqz iusticiam
Si aut̄ ista defuerint: neq̄ q̄ iuramentū erit s̄ p̄iū
riū. Itē q̄ falsuz iurat̄ mēt̄. V̄erēdo aut̄ iurare
nihil aliud ē q̄ deierare. i. piurare siue piuriū. com
mittere. ¶ Prop̄ tertū ē sciēdū q̄ q̄libz merito a
piurio d̄z retrahi p̄t̄ tria mala q̄ ex piurio i curri
z s̄lt̄ p̄t̄ tria bona q̄ ex piurio amittim̄. ¶ Pri
mū malū ē penitētie austeritas. qz s̄m canones p̄
piurio manifestoz solēnt̄ato: d̄z ip̄oni penitētia
septēnis. vt p̄z d̄ illo q̄ deierat̄ id est valde vel fir
mit̄ iurat. 22. q. 5. vbi sic h̄. Si q̄s se piuraverit.
¶ Secōm malū ē creat̄ imanitas. qz s̄z Hostien̄.
hoc crimen in penitētia cōparat̄ homicidio volun
tario. imo s̄m Augustinū. 22. q. 5. Qui cogit ali
um iurare duplici ratione superi^r tracta vincit ho
miciā. ¶ Tertū maluz est fame irrecuperabili
tas. qz per iur̄ infamis efficitur vt postea q̄ntūcū
qz peniteat: in testimoniū non admittitur. Extra
de testi. ca. Testimoniū. 2 ca. Sicut. Sūt etiam

PRECEPTA

tria bona q̄ p̄iurio amittim⁹. Amor nāq̄ veritas
tis tria bona facit quib⁹ hō ex p̄iurio denu datur.
¶ Prīmū bonū est q̄ amor z cōseruatio veritatis
hoīem a seruitute liberat. Un̄ scribit̄ Joānis. 8.
Si filius vos liberauerit vere liberi erit⁹. Si m̄
seritis in sermone meo: vere discipuli mei eritis et
cognoscetis veritatem z veritas liberabit vos. glo
sa. In presenti veritas fidei liberat a seruitute cul
pe in quo inchoatur libertas ꝑa. Et i futuro a ser
uitute miserie quando ip̄a creatura liberabit̄ a ser
uitute corruptionis in libertatem glorie filiorum
dei. vt habetur Ro. 8. Et tunc libertas perficie
tur quia anima erit subiecta soli deo in quo confi
sit eius libertas. Propter quod dicit̄ Augustin⁹
Voluntas tua erit libera si fuerit pia. Pia autē
est seruitus dei: z corpus erit subiectum omnino
aīe per dotes glorie. ¶ Scdm̄ bonum est q̄ con
seruatio veritatis ipsum hominem omnib⁹ donis
z virtutibus fecū dat. Ecclesiastici. 24. Penetra
bo om̄es inferiores partes terre z illuminabo om
nes sperantes in dño. ¶ Tertū bonū ē q̄ hoīez
de adeptione beatitudinis asscurat Sapieñ. 6.
Concupiscentia z amor sapiētie perducit hoīem
ad regnū perpetuū. Sed hoc est notāter sciendū
q̄ ex illo qd̄ x̄ps dicit̄ Mathei. 5. Ego vobis dico
non iurare oīno: quidā simplices sumpserunt oc
casionem erroris sic intelligētes q̄ x̄ps inhibuerit
oē iuramentū tanq̄ oīno illicitū. z hoc multi here
tica senserunt z sentiunt. S; hoc nō est veruz quia
x̄ps in hoc verbo nō prohibet simpliciter iurare:
S; soluz sine causa legitima z necessaria non sit iur

SECVNDVS

radū. et hoc ad periurij periculum euitandum?

SECVNDVS exponitur hoc de transgressione voti sub hoc sensu. Nō assumens nomē dei tui in vanum votum scilicet deo factum transgrediendo. quia secundū Hugonē de sacramentis lib. 2. scdo parte secūda capitulo quarto. et magistrus sententiarum in. 4. di. 38. Votum est restitutio quedam promissionis spontaneae que ad solū deū et ad ea que de ei sunt refert. Ex hoc patet quod transgressio voti hoc precepto prohibetur. Unde ad maiorem euidentiam huius circa votum sunt quatuor per puncta inquirenda. **P**rimo quid sit votum et quot requiruntur ad ipm. **S**ecundo vtrum votum licitum semper obliget ad seruandū. **T**ertio vtrum post votum simplex possit quis minimum contrahere. **Q**uarto vtrum melius sit facere aliquid ex voto quā sine voto. Propter primū sciendum est quod votum nihil aliud est quā spontanea promissio cum deliberatione vel obligatione firmata. Ex hoc patet quod ad votum tria requiruntur. **P**rimū est propositum voluntatis quod debet fieri ex animi libertate non autē ex coacta necessitate. Et ex hoc patet quod si quis cogatur metu cadente in constantem virum ad aliquid vouendum non tenetur exoluere. 33. q. 5. notificasti. **S**ecundū est deliberatio voluntatis. quia si quis subito bonum aliquod concipiat non obligatur ad seruandū ex voti necessitate sed solus ex quadam decentia et congruitate in quantum diuinitas et bonis instinctibus non est resistendum.

PRECEPTA

Tertium est qd votū sit de re bona. qz si de re mala nō obligat. dicente Ysidoro. In male pmissis rescindē fide / z i turpi voto muta decretū. z ponit 22. q. 4. **P**ropt̄ secūndum est sciendum qd votū licitū semp obligat ad seruandū si vouēs sit sui iuris. qz ei⁹ trāsgressio est pctm mortale / except⁹ q̄t̄ tuoz casib⁹. **P**rimus est. Si aliq̄s voueat sub cōditōe. tūc em nō exite cōditōe: non tenet exoluere votū. puta si aliq̄s vouit h̄cē yginī ieiunare vt sanet: talis nō tenet ad solutionē si nō sanat infra tps̄ p̄firum. **S**cōs si accedit dispēsatio ei⁹ qd p̄ q̄ tū nūq̄ debet fieri in voto nisi i eque bonuz vl̄ i meli⁹ cōmutet. Cui⁹ gr̄a q̄ri p̄t. Etz papa i voto p̄tinētie solēnzato possit dispēsare. Ad qd cōmunit̄ respondent Hugo / Joānes / Hostiēsis z Innocēti⁹ qd sic. qz in oī voto sicut in oī iuramento intelligit̄ excepta potestas Pape. idō hoc dicit̄ posse de plenitudine p̄tatis / z maxie si cōis utilitas regni vl̄ p̄uincie hoc exposcat. Sz alber tus sup̄ q̄rto sentētiarū dicit qd votū cōtinētie solēnzatū nullo mō recipit dispēsationē qz hoc per nēhil melius z dignius poterit cōpensari cum nō sit digna pōderatio aīe cōiuent⁹. vt scribit̄ Ecclesiasticū. 26. Et extra de sta. mo. ca. Cū ad monasteriū. in fi. sic habet. Custodia castitat⁹ a deo cōnexa est regule monachali vt i eā nec summus pōtēfex possit licētīā idulgere. Innocē. 3. Cū iuxta sentētiā magnorū doctoz Pape in voto p̄tinētie dispēsare nō p̄t. Nec valet illud quod dicit̄ d̄ vtilitate regni vel p̄uincie. qz secūndū Augustinum

SECTANDA

Non sunt facienda mala ut eueniant quecumque
bona. Unde consilio beati **Bathēi**. Effigētia
p̄go dō dicata: noluit nubere regi hirtaco cum ta
men se cum omni populo promitteret fieri christi
anum/nec **Bathē** ap̄ls ad h̄ consentire voluit/
h̄ p̄ eo pot̄ mortē sustinuit Et h̄c opinione sine
p̄iuditio reputo meliore et tutiore. Castitas sola ē
q̄ p̄t cū fiducia deo an̄as p̄ntare. In autenti. De
lenomb. pag. **Sanguis**. Col. 3. Qui tñ opposi
tū veller: dicitur tali mō. qz si nō p̄r: a h̄ ē qz votū: a
qz solēne. h̄ nō qz votū: qz tñc nō posset in aliq̄ vo
to dispensare. qd̄ ē falsuz. nec qz solēne qz solenni
tas ē ab ecclia. et idō sup̄ eā p̄r **Papa**. Un̄ dico qz
p̄r **Papa** p̄t bonū cōe. Et qd̄ d̄r qz non ē digna
p̄deratō aīe p̄tinēt: ubi p̄tinētia nō simpl̄r capīt
p̄ castitate: h̄ p̄ p̄neru p̄tutū q̄ restringit oīa illicita
Et et̄ qz **Bathē** nō disp̄savit: h̄ erat qz non v̄
debat expedire. v̄l qz nō p̄tinēbat ad eū cum esset
Ep̄s et nō **Pōtifer** summ̄/nec disp̄savit ut fiat ma
lū p̄t bonū: h̄ ne min̄ bonū amittat̄/qd̄ sc̄z ē bo
nū cōe ¶ Tertī casus ē. si ipotētia et ipossibilitas
accidat. Nā q̄cqd̄ votū fiendū ipedir̄ si p̄ns esset
hoc ip̄m superueniens voto facto aufert obligati
onem. Un̄ si aliq̄d possibile dum voueret postea
fiat ipossibile: tollit obligatio q̄ntuz ad hoc. puta
si aliquis diues vouerit edificare eccliam et postea
paup̄tate supueniente eā perficere non possit non
obligat̄: sed ramen sic intelligendo si factus est im
potens totalit̄. absolut̄ ē a toto. Si at̄ ipotēs sit
in parte ita qz totū p̄ficere nō possit: tñc solū rema

PRECEPTA

net obligat ad illud quod preter non ad aliud **Quartus**
casus est. Si uouens non sit sui iuris. Cum enim uotum sit
spontanea promissio melioris boni cum a deliberatione
firmata ut visum est: patet quod ille solum uouere po-
test et persequens per uotum suum obligatur qui sui iu-
ris existit. secunda secunda. q. 88. Et ideo quicumque subest
uoluntati aliene. non potest uouere id quod ipse a debi-
to subiectionis impeditur. **Tho. ar. 8. in solu. pri-**
mi argu. **U**n frater qui subest domino non potest quicquam uo-
uere quod ipsum a fructu domini impeditur. in solu. secunda ar.
Uir autem qui subest mulieri quo ad redditionem debi-
ti et mulier e converso non potest uouere continentiam sine
licentia coniugis. **N**ec et peregrinationes longas. ex-
cepto uoto trescentis. 33. q. 5. **S**i dicat. **L**icet absti-
nentiā et similia uir possit uouere sine licentia uxoris
Mulier autem qui subest viro in omnibus nihil potest uouere
sine licentia uiri. nec etiam monachus sine licentia pla-
ti. **T**homas ubi supra. **C**um nullum tempus exce-
ptum sit. in quo non possit platus subditum circa aliquid
occupare. ideo nullum uotum religiosi firmum est nisi
de consensu plati. quia religiosus non est sue potestatis. 28.
q. 4. **M**onachus. **S**imiliter episcopus qui subest **P**ape et
his que ad episcopatum pertinent non potest uouere
peregrinationes longas nec etiam religionem in-
trare sine consensu **P**ape. extra de uo. et uo. redemptio
Magne deuotionis. **A**bstinentiam autem et elemosinas
et similia huius potest uouere per quem non retrahitur ab
administratione sibi commissa. **C**lericus autem secul-
laris quia subest episcopo quantum ad beneficium: ideo nihil potest
uouere quod ipsum retrahat a seruitio beneficij licet

II SECVNDVS

alia vouere possit in quibus suis iuris existit. Filius
familias quia subest patri in his que ad regimen domus
pertinet: ideo circa talia nihil vouere potest sine patre.
Sed religionem intrat. et alia in quibus pater non
subest sine licentia eius vouere potest. Et hoc no-
tant Gaufridus et Hostiensis. **L.** Sed cum mulier ni-
hil vouere possit sine consensu viri. merito querit
vtrum peccat votum aliquod emittendo sine consensu mar-
iti. Ad hoc dominus est quod non nisi hoc faciat temerarie
secunda secunde. q. 88. Licet enim votum vxoris et omnium huius-
modi que non sunt sui iuris non sit firmum sine consensu eorum
quibus subijciuntur: non tamen peccat vouendo absolute lo-
quendo. in solis secundi articuli: quia in eorum voto intelligit
debita conditio scilicet si suis superioribus placuerit vel nisi
si expresse renitatur. in talibus enim sufficit tacitus con-
sensus secundum Innocentium: puta si superior sciat et non
contradicit. 20. q. 2. Si in quibuslibet. Sciendum tamen quod licet
vxor non possit aliquid vouere sine consensu viri: si tamen
faciat non debet venire auctoritate propria: sed vir
eius potest irritare etiam si vouit antequam matrimonium
sit contractum dum modo non fuerit adimpletum
immo etiam quod plus est si mulier de consensu viri voue-
at abstinentiam peregrinationem et huiusmodi. et po-
testa vir eius executionem prohibet ei: debet obedire viro
et non peccat viro obediendo licet vir eius peccet illud
quod consenserat retractando vel etiam prohibendo
do. 33. q. 5. ca. Noli. In hoc tamen distinguendum est
quia aut dedit licentiam in facie ecclesie et quasi in ius-
dicio: et tunc secundum Petrum non potest reuocare. Aut
dedit in privato: et tunc ante usum licentie potest reuo-

RECEPTA

sed postea nō potest. Unde Thomas et etiā Albertus dicūt q̄ si vir licentiā coniugi dederit de castitate vouenda nō potest eā post votū emissū reuocare. S; intellige q̄ hoc nō p̄t sine pctō. S; si vir solū dissimulet. et post plenā deliberatōez reuocare velit. potest. et mulier tenet ei obedire. Cui⁹ causam videtur dare Innocēt⁹ dicens. Qui dat licentiā vouendi nō p̄ter hoc impedit exigere debitum nisi et ip̄e similiter voueat. Illa tñ q̄ uenit impedit ab exigendo et nō a reddendo. Sed forte dices. Nūq̄d vir peccat irritando votū uxoris q̄d sine consensu suo emiserat. Dicendū q̄ nō qz vitur suo iure diuinitus sibi concessio. et etiā a canone sibi indulto. ¶ Propter terciū scz vtruz post votū simplex continentie. possit aliquis contrahere matrimoniū. sunt tria videntia. ¶ Nam p̄mo ostendendū est q̄ mortaliter peccat qui post votū simplex contrahit matrimoniū. tum qz facit cōtra p̄ceptum diuinum q̄ dicit vouete et reddite tum qz in foro conscientie et apud deū tñ obligat p̄m doctores votū simplex. quantū solēne Extra. Qui clerici v̄l vouētes possunt matrimoniū contrahere. ca. Rursus. Celestin⁹. iij⁹. Quidā. Ex quo eui deder p̄z q̄ p̄phane aliq̄ cōsulunt et licentiant personas cōtrahere matrimoniū post votū simplex emissum continentie qui peccāt tripliciter. ¶ Primo. qz suo p̄silio hoīes ad pctm infidelitatis ipellūt. Nā trāsgressio voti sicut et iuramentū videtur q̄dā abnegatio diuine veritatis. Et iō post idolatriā pctm p̄iurij et trāsgressio voti videntur se

SECVNDVS

cū dū locū tenere in grauitate pcti. ppter qd etiaꝫ
vtrūqꝫ phibet i scdo pcepto qd immediate se hꝫ
ad pmi. ¶ Scdo peccat qz psonā illā maximo
exponit periculo / cū fm certiozem opintonē nūqꝫ
possit debitū petere sine peccato. ¶ Tertio qz dē
gnitatē angelicā homī adūmūt. qd pꝫ. qz p cōti/
nētā hō puritatē āgelice pꝫ. nā. imo etiā p eaz
dignitatē supꝫredīt āgelicā. qz scdm Hieronimū
Lorinētā in carne corruptibili seruare est dignū
et excellētū z maioris meriti qꝫ eā p naturā habes
re. ¶ Scdo videntū ē cū ille q post votū simplex
pꝫtinentie postea iurat se cū aliqua ꝫtrahere vtrū
plus debeat seruare votū qꝫ iuramētū. Dicendū
qꝫ votū seruandū ē. etiā si postea iurauit vxorē ducere
z p temerario iuramēto penitētā agat. Licet
Hostiēsis in casu cōtrario (vt cū pmo iurauit
vxorē ducere z postea votū ꝫtinentie emisit) dicat
magꝫ seruandū eē iuramētū qꝫ votū. ¶ Tertio vī
dendū ē an votū sit magꝫ volūtariū qꝫ iuramētū.
Et dꝫ q sic. Nā obligatio voti causat ex fidelita
te quā deo debemꝫ ex qua tenemur vt verificemꝫ
qd p votū ei pmissū. Dis aut infidelitas ē irre
uerētia z nō ecōuerso. qz infidelitas videt eē maxē
ma irreuerētia. qre cū infidelitas iporet maximā
irreuerētia: maior videt eē obligatio voti qꝫ iura
mētū. si attēdamꝫ ad pꝫiā ratōez obligatōis vtrū
usqꝫ. Qd aut Hostiēsis dꝫ vtrūqꝫ eē eiusdē firmē
tatꝫ hoc pꝫ verificari qntū ad idētitatē obiecti. qz
vtrūqꝫ obligat ipi deo. Sz quātū ad rōnem obli
gādi. maior videtur esse obligatio voti vt dictū ē

PRELUD

Propter quartum sciendū est q̄ multo meli⁹
facere aliqd̄ ex voto q̄ sine voto. q̄d̄ patz̄ ex trib⁹.

Primo qz̄ vouere est actus latrīe q̄ est nobilior
virtus. Cōstat autē q̄ act⁹ q̄ a p̄fectiori v̄tute pro
cedit vel elicit̄ est nobilior. quare zc̄. **S**ecūdo
qz̄ s̄m Anselmū libro de similitudinibus. Perfe
ctius est dare arborē euz̄ fructu/ q̄ fructū sine ar
bore. sed cōstat q̄ bona voluntas est q̄si arbor fe
cunda. actus autē continentie est quīdam fruct⁹
bone voluntatis/ cum igitur q̄ continet sine voto
det solū fructum/ q̄ autē ex voto p̄tinet etiā ip̄am
voluntatē bonā cum oī fructu ex ea veniente deo
p̄petuo dedicat. patz̄ q̄ multo meli⁹ est continere
ex voto q̄ sine voto. Nec valet instātia si dicatur
q̄ continens sine voto libere continet. qui autem
ex voto continet. ex necessitate continet. Melius
autem videtur aliquid fieri ex libertate q̄ ex ne
cessitate. quare. zc̄. Ad hoc respōdet Anselmus
libro sc̄do. Cur deus homo/ q̄ felix est necessitas
q̄ hoīem ad meliora p̄pellit. constat autē q̄ neces
sitas que nascit̄ ex voto procedit ex libera volun
tate qua homo spontanee sed eo per votum obli
gat quare z cetera. **T**ertio hoc idem p̄t̄ quia
per votum voluntas immobiliter firmatur in bo
no. facere autem aliquid ex voluntate magis fir
mata ad bonum/ hoc est perfectius. q̄a pertinet
ad p̄fectōnem v̄tutis. vt p̄z. 2. ethicoz. q̄re. zc̄.

TERTIO exponit̄ de trāsgressionē vbi ma
ledicti. sic. Nō assumes nomē dei tui i vanū i v̄bo
s̄z maledicto Et sic p̄t̄igit̄ q̄ttuoz̄ modis peccare

TERCIUS

Primo nō maledices deo sicut lufiores faciūte
cū nō pſperant in ludo taxilloꝝ q̄ culpā dyaboli
eam retorquēt in diuinā innocētā z deo maledi-
cunt. qđ etiā horrendū est audire. Hoz vicioꝝ p-
ncipes sunt q̄ talibꝝ iudiciantibꝝ hospicia ꝓcedūt
Et q̄ vestimēta illoꝝ deluſa diuidūt. vł q̄ cū ipis
familiariter viuūt vł ab ipis sorte lucri recipiunt
Secūdo nō maledices alicui ſācto z ſp̄āliter
brē v̄gini. put faciūt in dei blaſphemi. Tales nō
poſſunt abſolui niſi ab ep̄o vel eiꝝ penitentiario. et
maxima debet eis penitentiā iponi. put dicit ex-
tra de maledicis. li. 6. Statuimꝰ. Ubi plura in-
uenies de hoc in textu z in gloſa. **T**ercio non
maledices dei v̄bo ipm ſcz ſubſannādo. vł etiā ꝓ-
dicatōem ipediēdo. Cōtra qđ faciūt q̄ v̄ba ꝓdi-
catoris derident. vł ad ipm ipediendū clamores
vel riſus z alias trifas exercent. **Q**uarto non
maledices diuine voluntati. vł faciunt illi q̄ ma-
ledicunt aure pluuiāli vł eozꝝ infirmitati ſeu eti-
am rez ꝓditōni ꝓpter que multi maledicunt deo
vł etiā ſibi ipis. Exemplū de clerico ꝓ q̄ttuor an-
nos infirmante dicēte deo. tu accepisti mihi cor-
pus. z ego auferā tibi aīaz. Dyabole veni. z aīaz
meā accipe. qđ diuino iudicio factū fuit. Notan-
dū tñ qđ maledictio qñqꝫ ꝓcedit ex voto vltionis
et odio ꝓſequētis. et hoc ꝓhibet qz est ꝓctm̄ moꝝ
rale. qñqꝫ etiā ꝓcedit ex amore iuſticie. et hoc cō-
ceditur. nec est ꝓctm̄ cū etiā ſancti ea vſi ſunt. qđ
patet. 24. q. 3. Lū ſancti. **I**nſup̄ er eſt ſciendū
qđ illud ꝓceptū tripliciter violatur a multis chriſt

PRECEPTA

stianis / videlicet corde / ore / opere Corde quidē
sicut illi qui solo noīe christiani vocant rem et ve
ritatē noīs abnegantes. quia licet sacramentum
baptismi receperint. re tñ sacramēti id est gratia
carent. Ore vero scz mala iuratōe voti transgres
sione / verbi dei derisione. p̄dicatōne q̄ sit mala / et
vana intentōne. et etiam i deuota oratōne. De q̄
dicit̄ Isaie. 29. Populus hic labijs me honorat
cor. 2c. Opere vero sicut hypocrite q̄ nomen dei
in vanū assumūt in simulatōe operis exterioris /
nō in pietate cordis. Bene nāq; illud in vanum
recipiunt q̄ vanā gloriā appetētes mercedē suam
recepērūt. Ex p̄missis diligēter consideranti p̄z
q̄liter q̄s de isto p̄cepto debeat confiteri.

QUARTUM p̄ceptū ē Memētote diē
sabbati sanctifices. Hoc p̄ceptū refertur ad
spū sancti grām siue bonitatem sicut scdm ad filiū
veritatē. 7 p̄mū ad p̄is potestātē. Hoc 7c hōies
p̄ affectū deuotōis totalr hac diē q̄scere. ita q̄ si
hō q̄c̄q; i orōib; vl' bonis operib; p̄ totā septima
nā neglexerit. h̄ recuperet isto diē. Un̄ ad euidētā
hui' p̄cepti p̄mo q̄rit̄ q̄rebomī fuit datū Ad q̄d
dōm ē q̄ hui' triplex ē ratio lrālis. **P**rima
ē diuini cult' vacatio / vt hō isto diē simplr deuot
tioni studeat. Et quicquid boni alio diē neglexe
rit: hoc isto diē potissime restauraret.

Secunda ratio fuit auaricie restrictio. Unde
nō tantum ab operibus mechanicis / sed 7 a merc
caturis isto diē abstinere debemus.

Tercia fuit diuine omnipotentie maior recoz